

Українське Фулбрайтівське товариство в розбудові громадянського суспільства

Ukrainian Fulbright Association in the Development of Civic Society in Ukraine

У травні 2007 року минає вісім років, як на першій конференції випускників Програми ім. Фулбрайта в Україні у 1999 році було створено Українське фулбрайтівське товариство. На час створення Товариства понад 100 українських науковців пройшли наукові стажування за Програмою ім. Фулбрайта в США з моменту заснування Програми ім. Фулбрайта в Україні у 1992 році. Це була вже доволі поширена по всій Україні мережа науковців і викладачів, чий „вплив на власні університети був змінений Фулбрайтом назавжди“. На загальних зборах щодо створення асоціації випускників Програми ім. Фулбрайта директор Програми д-р Вільям Глісон, фулбрайтівці Світлана Купріяшкіна, Володимир Зайцев, Галина Дорощ, Любов Півнева, Тетяна Саєнко, Михайло Кірсенко та інші говорили про необхідність реєстрації асоціації як неурядової організації через Міністерство юстиції України, про фінансову підтримку діяльності асоціації, про оформлення веб-сторінки асоціації, про діяльність асоціації через короткотривалі проекти, які б надали можливість випускникам Програми завершити свою дослідницьку роботу, тощо.

Усі наступні фулбрайтівські конференції („Досвід після Фулбрайту: як залишатися корисним суспільству“, лютий 2000 р.; „Науковець, викладач, громадський лідер: від шансу до вибору“, травень 2001 р.; „Інтелектуали і влада“, жовтень 2005 р. та ін.) засвідчили те, що фулбрайтівці, набувши західного досвіду, прагнуть змінювати стан у науці, освіті та суспільстві в Україні. Дискусії велись щодо ролі інтелігенції в суспільстві, академічній та адміністративній корупції, акредитації та універсальних академічних стандартів. Так, на конференції „Етичні засади в освіті та науці“ (жовтень 2006 року) було запропоновано створити в рамках організаційної структури університетів „професорську раду“ як вищий орган, забезпечити фінансову незалежність для реальної автономії університету, змінити процедуру захистів дисертацій, створити вільну Академію Наук, яка б існувала не за рахунок держави. Навіть термінологічні проблеми ставали предметом дискусії на фулбрайтівських конференціях: фулбрайтери – фулбрайтисти – фулбрайтівці. Так поступово було знайдено український відповідник англійському *fulbrighter*.

Директор Програми ім. Фулбрайта в Україні з 2000 по 2006 роки д-р Марта Богачевська-Хомяк чітко окреслила питання глобалізму в особі науковців, які в усіх культурах намагаються знайти баланс між науковою діяльністю, освітньою працею і адмініструванням освіти та науки. „Треба братись за всі три кути – наука, освіта, адміністрація – щоб створити та втримати здоровий баланс в громаді, не втрачаючи можливості розвитку“. Метою Програми ім. Фулбрайта Марта Богачевська-Хомяк визначила як надання можливості науковцям-освітянам-адміністраторам діяти у світі, щоб цей наш спільний світ ставав більш сприятливим нашій потрібній місії. Важливою ділянкою діяльності Українського фулбрайтівського товариства, як зазначає директор Програми ім. Фулбрайта Мйрон Стахів, стало налагодження спілкування американських фулбрайтівців з українськими інституціями й науковцями.

Без сумніву, становлення України як демократичної правової держави може відбутись лише через розвиток громадянського суспільства, зокрема, через зміцнення існуючих та створення нових неурядових організацій. Фулбрайтівське товариство як одна з неурядових організацій повинно сміливіше і рішучіше заявляти про себе своїми спільними акціями та конкретними справами кожного зі своїх членів. Нині випускників Програми ім. Фулбрайта в Україні вже 254, а ще 160 випускників Програми молодих дослідників та 40 – випускників Фулбрайтівської студентської програми.

Мирослава Антонович
Президент Українського Фулбрайтівського товариства

Myroslava Antonovych
President, Ukrainian Fulbright Association

May 2007 marks the eight anniversary of the founding of the Ukrainian Fulbright Association, which was formed during the first conference of Fulbright alumni in 1999.

At that time, there were already more than 100 Ukrainian scholars who had participated in the academic exchange and had been to the United States since the beginning of the program in 1992.

This was a relatively wide network of scholars and lecturers from all over Ukraine whose “impact on their home universities was changed forever by Fulbright experience.” (William Gleason, Word from the Director, Fulbright Newsletter No. 4, p.7)

At the founding meeting of the association, Dr. William Gleason, director, and Fulbrighters Svitlana Kupriashkina, Volodymyr Zaitsev, Halyna Dorosh, Liubov Pivneva, Tetiana Saienko, Mykhailo Kirsenko and others addressed immediate issues of concern. These included:

- registration of the association as a non-profit agency with the Ministry of Justice;
- finances for association’s activities;
- an association web page;
- small grants to enable members to complete their projects.

All subsequent Fulbright conferences (The Post-Fulbright Experience: How to stay socially useful, February 2000; Scholar, Educator, Community Leader – from Chance to Choice, May 2001; Intellectuals and Political Power, October 2005 and others) confirmed that having gained western experience, the Fulbrighters are longing for changes in Ukrainian scholarship, education, and society. Discussions centered on the role of the intellectual in society, on academic and administrative corruption, on accreditation and universal academic standards. Thus, at the conference on Ethical Standards in Scholarship and Education in October 2006, it was proposed to create a Professors’ Advisory Board as part of the university structure, that there be financial independence for a realistic autonomy of the university, that it is imperative to change the procedures of dissertation defense, and to create a separate Academy of Sciences, which would not be dependent on the government.

Even terminology usage became a topic of discussion at these conferences. Finally, the Ukrainian equivalent to the English Fulbrighter was found (фулбрайтівець). The Director of the Fulbright Program in Ukraine from 2000 to 2006, Dr. Marta Bohachevska-Chomiak clearly delineated the global question in the scholarly individual, who in all cultures attempts to balance research, education, and administration. “You have to take all three aspects – research, teaching, administration – in order to create and cultivate a healthy balance in the community without losing development possibilities.” (Marta Bohachevsky-Chomiak, Word from the Director, Fulbright Newsletter, No. 6, p. 2)

The goal of the Fulbright program was set by the director as giving scholars-educators-administrators the possibility to act in such a manner as to make this shared world be more hospitable to our threefold mission. According to the current director, Myron Stachiw, an important element in the activity of the Fulbright Association, is broadening the cooperation between American Fulbrighters and Ukrainian institutions and scholars.

Між нами встановились певні корпоративні відносини і сам титул „фулбрайтівець“ означає академічне визнання.

Вісім років діяльності Товариства – ніби-то і невеликий термін з погляду вічності, однак для життя однієї людини достатньо відчутний. Вже час запитати себе, які результати нашої діяльності, що дало нам об'єднання і чи ми достатньо ефективно своєю діяльністю сприяємо розвитку громадянського суспільства, автономії університетів, підтримці інноваційних досліджень, іншим цілям, які задекларовані в нашому Статуті.

На жаль, більшість з проблем, які ми окреслили і дискутували вісім років тому, залишаються актуальними до нині. Можливо, вони більш чітко визначились, і ми ближче підійшли до їхнього розв'язання. Зокрема, проєкт Кодексу честі науковця, про який говорилось багато років, розробив доцент Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого, член правління Фулбрайтівського товариства Всеволод Речицький. Започатковано проєкт щодо обговорення цього Кодексу фулбрайтівцями та його поширення серед науково-освітньої спільноти (керівник проєкту – декан Миколаївського гуманітарного університету ім. Петра Могили, фулбрайтівець Олександр Пронкевич).

Фулбрайтівці охоплюють у своїй діяльності ключові проблеми, які стоять перед суспільством. Серед них, зокрема,:

- правозахисна діяльність (Всеволод Речицький здійснює її через Харківську правозахисну групу. Авторка цієї статті разом з колегою Галиною Ольховською, організує щорічні науково-мистецькі семінари з прав людини та правозахисного руху в Україні у Національному університеті „Києво-Могилянська академія“);
- євроатлантична інтеграція України (професор Валентина Підліснюк в березні 2007 року організувала круглий стіл „НАТО: відоме і невідоме“);
- національна безпека України: були проведені семінари „Глобальна безпека та зовнішня політика держав“ (березень 2003 р. спільно з Одеським національним університетом); „Національна безпека: осмислення, вивчення, викладання“ (березень 2004 р. спільно з Дипломатичною Академією України). У березні 2007 р. американський фулбрайтівський науковець д-р Роберт Зіммерман спільно з українськими фулбрайтівцями Тавридського національного університету ім. В.І. Вернадського провели конференцію „Національні інтереси України: компроміс уряду, бізнесу та громадянського суспільства“.

І це лише децима із численних проєктів, які здійснюють українські фулбрайтівці, часто спільно з американськими фулбрайтівцями в Україні. Разом з тим, з'являються нові виклики. Одним з найважливіших нині видається впровадження системи незалежного, гідного довіри тестування для вступу до вищих навчальних закладів. Хоч пробне тестування вже планується запровадити в цьому році, законодавчого регулювання цієї процедури немає, а це означає, що при відсутності законодавчо врегульованої відповідальності, зловживання цілком ймовірні. І тут потрібний набутий під час стажування зарубіжний досвід фулбрайтівців.

За вісім років ми стали відкритіші і вільніші, ми навчилися слухати і дискутувати один з одним. Критична маса „вільних“ науковців скоро досягне такого рівня, коли ми відчуємо себе справжніми господарями на науковій та освітній ниві.

Слово директора Вільяма Глісона // Fulbright Newsletter.– No. 4.– С. 7.
Марта Богачевська-Хомяк. Слівце директора // Fulbright Newsletter.– No. 6.– С. 2.
Миرون Стахів. Слово директора // The Fulbrighter in Ukraine. – No. 11. – С. 8.

Of course, the establishment of Ukraine as a democratic lawful state, can only happen with the development of a civic society, especially through strengthening the existing and creating new NGOs. As an NGO, the Fulbright Association should express itself more courageously and decisively through group action and in the concrete undertakings of individual members. Today, alumni ranks have grown: 254 scholars, 160 junior faculty, and 40 students. Among us there is cooperation, and the title “Fulbright scholar” in itself bears academic recognition.

Eight years of an association's activity seems insignificant as measured in terms of eternity. Yet when measured by the span of human life, it is quite marked. It is time to ask ourselves, what are our accomplishments, what has the association given us, and are we effective enough in contributing towards the development of a civic society, university autonomy, innovative research, and other goals mentioned in our by-laws?

Regrettably, most of the problems, named and discussed eight years ago, exist also today. Maybe they have become more defined and we have come a bit closer to a solution. For example, A Scholar's Code of Ethics, has been a frequent topic of discussion in the last few years. A draft has been developed by Vsevolod Rechytskyi, an Associate Professor of the Yaroslav Mudryj National Law Academy and a member of the Executive Committee of the Ukrainian Fulbright Association. The discussion of this code will continue under the coordination of a Fulbrighter, Dean Oleksandr Pronkevych of the Petro Mohyla Mykolaiv Humanities University.

Fulbrighters are engaged in key issues, which face society. Among these are:

- Human rights: Vsevolod Rechytskyj actualizes it through the Kharkiv Human Rights Group; together with Halyna Olkhovska this author organizes annual scholarly-cultural seminars on human rights and its defense at the Kyiv-Mohyla Academy;
- Euro-Atlantic integration of Ukraine: Professor Valentyna Pidlisniuk in March 2007 organized a round table on “NATO: the known and unknown”;
- National security of Ukraine: seminars on “Global Security and Foreign Policy” (March 2003, with Odesa State University), “National Defense: Conceptualization, Study, Teaching” (March 2004 with the Diplomatic Academy of Ukraine). In March 2007 the U.S. Fulbright Scholar Robert Zimmerman together with the Ukrainian Fulbrighters of the V. Vernadsky Tavrda National University held a conference “National Interests of Ukraine: a compromise between government, business, and civic society.”

And these are only a few of the many projects, which are undertaken by Ukrainian Fulbrighters, often in cooperation with U.S. Fulbrighters in Ukraine.

Together with this, there are new challenges. One of the most significant ones at present seems to be the introduction of a system of independent valid testing for admission to higher educational institutions. Although the testing is being tried out this year, there is no law in place governing this procedure. If no laws exist to regulate this process, then its misuse is very plausible. Here, Fulbrighters' experience, gained in the West during academic exchanges, can be well used.

In eight years we have become more open and free. We have learned to listen and to discuss. The critical mass of “free” scholars will soon reach a level, which will permit us to feel as genuine managers of the scholarly and educational fields.